

Littérature hébraïque et générale

Pour nouveaux immigrants
en écoles religieuses

Instructions au candidat

א. Durée de l'examen : une heure et demie.

ב. Structure du questionnaire et barème de notation :

Ce questionnaire comporte deux parties.

Première partie — Prose (conte des Sages [מעשה חכמים],
nouvelle), drame et monodrame.
(2 × 30) — 60 points

Deuxième partie — Poésie (*piyout*, poésie médiévale,
poésie hébraïque du 20^{ème} siècle)
(2 × 20) — 40 points

Total — 100 points

ג. Matériel auxiliaire autorisé :

- (1) Liste imprimée des oeuvres étudiées en classe.
- (2) Dictionnaire hébreu-langue étrangère /
langue étrangère-hébreu, selon le choix du candidat.

ד. Instructions supplémentaires :

- (1) Il est obligatoire de joindre au cahier d'examen
la liste imprimée des oeuvres étudiées en classe.
- (2) N'illustrez pas plusieurs de vos réponses par
des exemples tirés d'une même oeuvre.

Tout ce que vous voulez écrire en tant que brouillon (plans, calculs,
etc...), doit être écrit dans votre cahier d'examen uniquement, sur des
pages séparées.
Indiquez "טיטה" en haut de chaque page de brouillon. Écrire des notes
de brouillon sur d'autres feuilles que celles du cahier d'examen, risque
d'entraîner votre disqualification !

Bonne chance!

ספרות עברית וכללית

לעולים חדשים
לבתי ספר דתיים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:

בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון — סיפורת (מעשה חכמים, סיפור קצר),
דרמה ומונודרמה.

(30×2) — 60 נקודות

פרק שני — שירה (פיוט, שירת ימי הביניים,
השירה העברית במאה ה-20)

(20×2) — 40 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש:

- (1) רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.
- (2) מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי,
לפי בחירת התלמיד.

ד. הוראות מיוחדות:

(1) חובה לצרף למחברת הבחינה את הרשימה
המודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.

(2) אין לכתוב על אותה יצירה בתשובות שונות.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב
כטיטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיטה" בראש כל עמוד טיטה. רישום טיטות כלשהן על דפים
שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

בהצלחה!

Questions

Première partie – Prose (conte des Sages [מעשה חכמים], nouvelle), drame et monodrame (60 points)

Répondez à deux questions parmi les questions 1 à 11 (30 points par question ; 60 points au total).

Conte des Sages [מעשה חכמים]

1. Lisez le conte des Sages "בתו של רבי עקיבא והנחש" ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

לְרַבִּי עֲקִיבָא הָיְתָה בֵּת.
אָמְרוּ לוֹ הַכֹּלְדָּיִים: ¹אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁנִּכְנְסָתָ לְבֵית הַחֶפֶז,
מְכִישׁ אוֹתָהּ נָחָשׁ, וְהִיא מָתָה.
הָיָה דוֹאֵגַ עַל הַדָּבָר הַרְבֵּה.
אוֹתוֹ הַיּוֹם, נָטְלָה אֶת הַמִּכְבָּנָה, ²נָעֲצָה אוֹתָהּ בַּסֶּדֶק,
קָרָה שְׂיִשְׁבָּה [שֶׁנִּנְעָצָה] בְּעֵינֶינָהּ שֶׁל נָחָשׁ.
בְּבִקְרָה, כְּשֶׁנָּטְלָה אוֹתָהּ, נִסְרָף וּבָא הַנָּחָשׁ אַחֲרֶיהָ.
אָמַר לָהּ אָבִיהָ: מָה עָשִׂיתָ?
אָמְרָה לוֹ: בָּעֶרְבַּ בָּא עָנִי, קָרָא בַּפֶּתַח, וְהָיוּ טְרוּדִים כָּל הָעוֹלָם בַּסֶּעָדָה,
וְאֵין שׁוֹמֵעַ לוֹ.
קָמַתִּי, נָטַלְתִּי אֶת מְנָתִי שֶׁנִּתְּתָם לִי, וְנִתְּתִיהָ לוֹ.
אָמַר לָהּ: מִצְוָה עָשִׂיתָ.
יָצָא רַבִּי עֲקִיבָא וְדָרַשׁ: "וַיִּצְדָּקָה תִּצְלִיל מִמּוֹת" (משלי י', ב).
וְלֹא מִמִּיתָה מְשֻׁנָּה, אֲלֹא מִמִּיתָה עֲצֻמָּה.

1 — ceux qui voient (lisent) dans les étoiles (astrologues).

2 — une broche pour épingler un vêtement ou pour les cheveux.

De quelle manière une contradiction et un symbole sont-ils exprimés dans ce conte des Sages ?
Expliquez et illustrez vos propos.

Attention : ne traitez pas de la même œuvre dans différentes réponses.

Nouvelle

2. אנטון צ'כוב / כינורו של רוטשילד

Le narrateur décrit l'attitude de Yaakov (Bronze) [יעקב (ברונזה)] vis-à-vis de Marfa [מארפה] à trois périodes : avant qu'elle tombe malade, durant sa maladie et après son décès.

Décrivez et expliquez l'attitude de Bronze vis-à-vis de Marfa lors de chacune de ces trois périodes.

3. אנטון צ'כוב / יגון

Lisez la description ci-dessous qui introduit la nouvelle "יגון", puis répondez à la question qui suit.

דמדומי ערב. שלג לח גֶדֶל פירורים סובב בעצלתיים ליד הפנסים שהודלקו זה עתה, ויורד בשכבה דקה ורכה על הגגות, על גבוות הסוסים, על כתפיים ועל כובעים. העגלון יונה פוטאטוב כולו לבן, כאחד הֶרְפָּאִים [המתים]. [...] יושב על הדוכן, לא נע. נדמה, כי אפילו תיפול עליו ערמת שלג שלמה, לא יראה צורך לנערו... גם סוסתו לבנה ועומדת בלי נוע.

Quelle ambiance se dégage de cette description ?

Expliquez de quelle manière cette description reflète la situation de Yona [יונה], telle qu'elle est exprimée dans l'ensemble du conte.

4. אנטון צ'כוב / יגון ou אנטון צ'כוב / כינורו של רוטשילד ou une autre nouvelle

De nombreuses œuvres expriment une critique du comportement des hommes ou de leur caractère.

De quelle manière cette critique est-elle exprimée dans la nouvelle que vous avez étudiée

(אנטון צ'כוב / יגון ou אנטון צ'כוב / כינורו של רוטשילד ou une autre nouvelle) ?

Expliquez l'apport de cette critique à l'élaboration du sens de la nouvelle.

Drame

5. לאה גולדברג / בעלת הארמון

Voici les propos que tient Zabrodsky [זאברודסקי] à Léna [לנה] vers la fin de la pièce. Lisez-les, puis répondez à la question qui suit.

[...] אני חוטא גדול, לנה, חטאתי לך חטא – בחולשתי. אך חלום אמת אני נתתי לך! החלום אמת היה – ואם היה בו [...] שקר... מי מאיתנו לא שיקר, לנה?

D'après ce passage, décrivez la personnalité complexe de Zabrodsky. Expliquez de quelle manière cette complexité est exprimée dans l'ensemble de la pièce. Illustrez vos propos.

6. בן-ציון תומר / ילדי הצל

Répondez aux deux questions א et ב.

- א. D'après la pièce, qu'est-ce qui caractérise l'attitude de la société israélienne envers les survivants de la Shoah ? Expliquez vos propos et fondez-les sur deux exemples tirés de la pièce. (20 points)
- ב. Selon vous, l'attitude envers les survivants de la Shoah de nos jours ressemble-t-elle à l'attitude à leur égard exposée dans la pièce ? Justifiez et illustrez vos propos. (10 points)

7. סופוקלס / אנטיגונה

Décrivez la rencontre entre Créon [קריאון] et Hémon [הימון], puis indiquez les arguments que chacun d'eux avance lors de cette rencontre.

À partir de la rencontre que vous avez décrite, expliquez ce que l'on peut apprendre sur la personnalité de Créon et sur la personnalité de Hémon.

8. הנריק איבסן / בית בובות

À la fin de la pièce, Torvald Helmer [טורוולד הלמר] demande à Nora [נורה] comment il peut changer la décision qu'elle a prise de quitter la maison ainsi que le sentiment qu'il lui est étranger. La réponse de Nora est :

[...] כדי שזה ישתנה צריך להתרחש הנס הגדול ביותר [...] שנינו, אתה ואני, נצטרך לשנות את עצמנו [...] עד שחיינו יחד יהפכו לנישואים אמיתיים.

Pourquoi le mariage de Nora et Helmer n'était-il pas "authentique", et pourquoi "il faudrait le plus grand des miracles pour que cela change" ?

Expliquez et illustrez vos propos.

9. הנריק איבסן / אויב העם

Le journaliste Billing [בילינג], Capitaine Horster [הורסטר], Pétra [פטרה] et Mr Kiil [מר קיל] sont des personnages secondaires de la pièce "אויב העם".

Choisissez deux de ces personnages, décrivez la relation que chacun d'eux entretient avec le Dr. Stockman, puis expliquez le rôle de ces relations dans la pièce.

10. פרידריך דירנמט / ביקור הגברת הזקנה

Répondez aux deux questions א et ב suivantes.

- א. Décrivez le changement qui a lieu au fil de la pièce dans l'attitude des membres de la famille de Ill [איל] à son égard. (12 points)
- ב. Le changement dans l'attitude des membres de la famille de Ill à son égard fait écho au changement qui s'opère dans la société de Gullen. Expliquez et illustrez cette affirmation. (18 points)

Monodrame

11. איציק ויינגרטן / לרקוד עם אבא

Voici un passage du monodrame. Lisez ce passage, puis répondez aux deux questions א et ב qui suivent.

באמצע המשחק דפנה נכנסה לחדר ואמרה לדני, שחבר שלו הגיע, אז שיגיד לי יפה שלום.

ואני, במקום ללכת, אמרתי: "דפנה, אני אוכל ללמד את שניהם".

והיא אמרה: "לא! אימא של הילד רוצה שהוא ישחק רק עם דני".

- א. Quelle est l'attitude envers celui qui sort de l'ordinaire, exprimée dans ce passage ? Expliquez et illustrez vos propos. (10 points)
- ב. Exposez un autre événement du monodrame dans lequel un comportement semblable envers le héros apparaît.
De quelle manière le héros du monodrame fait-il face à ce comportement ? Expliquez et illustrez vos propos. (20 points)

Deuxième partie – Poésie (*Piyout*, poésie médiévale, poésie hébraïque du 20^{ème} siècle) (40 points)

Répondez à deux questions parmi les questions 12 à 18 (20 points par question; 40 points au total).

Piyout [פיוט]

12. Lisez le *piyout* ci-dessous, puis répondez aux deux questions א et ב qui suivent.

אל נורא עליה / משה אבן עזרא

אל נורא עליה.

המציא לנו מחילה. בשעת הנעילה:

זכר צדקת אביהם. וחדש את ימיהם. strophe 5

בקדם ותחלה. בשעת הנעילה:

מתי מספר קרואים. לך עין נושאים. strophe 1

ומסלדים בחילה. בשעת הנעילה:

קרא נא שנת רצון. והשב שארית הצאן. strophe 6

לאהליבה ואהלה. בשעת הנעילה:

שופכים לך נפשם. מחה פשעם וכחשם. strophe 2

והמציאם מחילה. בשעת הנעילה:

תזכו לשנים רבות. הבנים והאבות. strophe 7

בדיצה ובצהלה. בשעת הנעילה:

היה להם לסתרה. וחלצם ממארה. strophe 3

וחתמם להוד ולגילה. בשעת הנעילה:

מיכאל שר ישראל. אליהו וגבריאאל. strophe 8

בשרו נא הגאלה. בשעת הנעילה:

חון אותם ורחם. וכל לוחץ ולוחם. strophe 4

עשה בהם פלילה. בשעת הנעילה:

- א. Quelles sont les requêtes figurant dans la sixième strophe du *piyout* ? Expliquez les appellations [כינויים] figurant dans cette strophe. (12 points)
- ב. Expliquez et illustrez le lien entre les requêtes figurant dans la sixième strophe et l'ensemble du *piyout*. (8 point)

Poésie médiévale [שירת ימי הביניים]

13. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

ישנה בחיק ילדות / יהודה הלוי

ישנה בחיק ילדות, למתי תשכבי! / דעי כי נעורים פנערת נגער!
הלעד ימי השחרות? קומי צאי, / ראי מלאכי שיבה במוסר שחרו,
והתנערי מן הזמן, כצפרים / אשר מרסיסי לילה יתנערו.
דאי כדרור למצא דרור ממעלה / ומתולדות ימים כימים יסערו.
הי אחרי מלכך מרדפת, בסוד / נשמות אשר אל טוב ה' נהרו!

Décrivez l'analogie entre l'oiseau et l'âme, puis expliquez le rôle de cette analogie dans le poème.

14. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

ראה שמש / שלמה אבן-גבירול

ראה שמש לעת ערב אדמה / כאלו לבשה תולע למכסה,
תפשיט פאתי צפון וימין / ורוח ים בארגמן תכסה,
וארץ - עזבה אותה ערמה / בצל הלילה תלין ותחסה,
והשחק אזי קדר, כאלו / בשק על מות יקותיאל מכסה.

Expliquez de quelle manière le thème du vêtement et des couleurs établit un lien entre le coucher du soleil et la mort de Yékoutiel.

Illustrez vos propos.

La poésie hébraïque du 20^{ème} siècle [השירה העברית במאה ה' 20]

[ארץ-ישראל וירושלים] *Erets-Israel et Jérusalem*

15. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

גלות / בלפור חקק

סבא שלי מלך עצוב.	סבי היו לו בגדי כהנה שקופים
נולד בבגדי משי ורקמה בגדי חמודות.	ורקמה לו אמו בדש הכתנת
וכאשר גלה אל ארץ	התכלה פסי זהב יפים.
נשחתו בגדיו נשחת הודו.	וחקקה לו את שמו בענג
רק במותו הלבישוהו תכריך כעטרת	באותיות של כסף, אור מזקן.
טלית שקבל מאביו טלית ירשה	סבא שלי. מורד בן רפאל חקן.
חקוקה תכלת אותיות של קדשה.	
	ועלה סבי כאברהם מאור
ולארו הטלית דמיתי לראות	מאותה ארץ על פי אותו דבור.
פסי זהב יפים. אור מזקן.	עלה עליה אל אותה אדמת מולדת.
סבא שלי. מורד בן רפאל חקן.	ולא היתה
	לו עוד הכתנת הנחמדת.
	ואבדה לו שררתו
	ואבל נגה פניו
	ונשחת הכסף
	ונשחט הזהב.
	ובשוקים רכל סבי מכר את אוצרותיו
	בגדים בלים, מרפלת אכזב
	לשוננו כבדה, נביא נעזב.

Expliquez ce que la dernière strophe de ce poème nous enseigne sur les sentiments du petit-fils à l'égard de son grand-père.

Poèmes dans l'ombre de la Shoah [שירים בצל השואה]

16. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

טְרַקְטוּרִים / רוני סומק

הַבָּנִים שֶׁל דּוֹקְטוֹר מְנוּגָּלָה מוֹכְרִים טְרַקְטוּרִים strophe 1

בְּדֶרֶךְ שֶׁבִּין מִינְכוֹ לְשִׁטוּטְגֵּרַט.

מִי שִׁיקָנָה אוֹתָם יַחֲרֹשׁ אֶת הָאֲדָמָה,

יִשְׁקָה עֵץ,

יַצְבֵּעַ בְּאָדָם אֶת רַעֲפֵי הַבַּיִת

וּבִפְסִטִּיבֵל הַבִּירָה יֵרָאֶה אֵיךְ תִּזְמָרֶת הַמִּסְבָּאָה

מְצַבֶּת עַל הָרַחֲבָה כְּחִילִי בְּדִיל בְּחֵלוֹן רֶאֱוָה.

בְּמִכּוֹן הַיָּפִי שֶׁל הַהִיסְטוֹרִיָּה יוֹדְעִים לְסַרֵּק בְּלוּרִית strophe 2

אֶפְלוּ בְּשַׁעֲרָה שֶׁל

מְפֻלָּצָת.

Expliquez le lien entre le titre du poème et son idée centrale.

Le couple [זוגיות]

17. Voici le poème ב (débutant par les mots "נפרדנו כך") extrait du recueil de poèmes : "שירי אהב"ה",
de לאה גולדברג .

Lisez-le poème, puis répondez à la question qui suit.

ב

נפרדנו כך. היטב, היטב חרה לי.
הערפל בינינו כחומה.
זאת הטפה שעל ידי נותרה לי
טפת סגריר ודאי היא, לא דמעה.

לדור הזה הפכי הוא כלמה,
הוא לא יבכה על אהבה גוססת.
ביום הדין ובלילות החסד
אדיש וגא הוא לא יוריד דמעה.

נפרדנו כך. הרחוב המה, המה.
דחפני איזה הלך, ומנגד
הערפל תלוי כהינומה.

מאין בלבי חדוה חוגגת?
אולי, בכל זאת, זו הייתה דמעה.

Quelle est la critique exprimée dans ce poème ? Expliquez et illustrez vos propos.

Selon vous, cette critique est-elle pertinente également à notre époque ? Justifiez et illustrez vos propos.

L'homme et son identité [אדם וזהותו]

18. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

פגומים / ארז ביטון

על סף חצי בית בארץ ישראל
עמד אבי
מצביע לצדדים ואומר:
בהריסות האלה
נבנה פעם מטבח
לבשל בו זגב לויתן
ושור הבר,
ובהריסות האלה
נקים פנת תפלה
למצא מקום
למקדש מעט.
אבי נשאר בסף
ואני כל ימי
מציב פגומים
אל לב השמים.

Interprétez les quatre vers qui concluent ce poème, puis expliquez de quelle manière ils expriment la différence entre le narrateur et son père.

Bonne chance

Tous droits réservés à l'État d'Israël.

Toute copie ou publication est interdite sans l'autorisation du
ministère de l'Éducation.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך